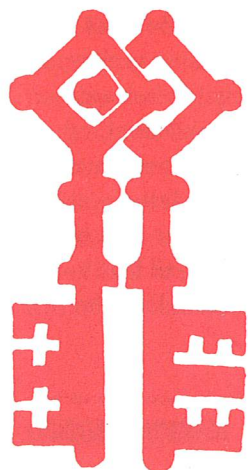
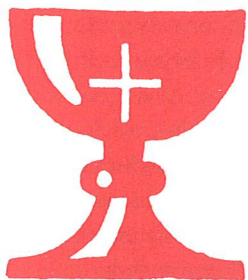
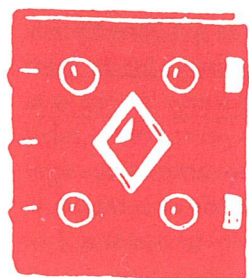

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

5/ december 2003

ISSN 0903-6113

ÆRKEENGLÉN GABRIEL

Klosteret Chelandari - 14. årh.

Præstinder i kirken?

- en kommentar fra sidste årtusinde

OVERSAT AF KIM THINGGAARD

Som det vil være bladets læsere bekendt fyldte Poul Ulsdal 90 år den 22. november. Samme dato var fyrre års dagen for C.S. Lewis død. I erindring om ham og den betydning han havde og stadig har for mange, bringes her en oversættelse af et essay fra 1948.¹

»Jeg ville synes uendelig meget bedre om baller,« sagde Caroline Bingley, »hvis de foregik på en anden måde ... Det ville helt sikkert være meget mere fornuftsbetonet, hvis samtale var det vigtigste frem for dans.« »Meget mere fornuftigt, tør jeg nok sige,« svarede hendes broder, »men det ville ikke tilnærmelsesvis være så meget af et bal« (*Stolthed og Fordom*, kap. 11). Vi får at vide, at damen bliver bragt til tavshed - dog kunne det hævdes, at Jane Austen ikke havde tilladt Bingley at fremføre den fulde styrke af sit argument. Han burde have svaret med et *distinguo* [et retorisk

udtryk, der kan oversættes som kendetegn]. På en måde er samtale mere fornuftsbetonet, da samtale kan udøve fornuften alene, mens dans ikke gør det. Men der er intet fornuftsstridigt i at udøve andre evner end vor fornuft. Ved visse lejligheder og af særlige grunde finder man det fornuftsstridige hos dem, der ikke gør det. Det menneske, der vil forsøge at disciplinere en hest, skrive et digt eller avle et barn ved blot og bar ræsonneren i syllogismer [dvs. nå en konklusion ud fra to påstande], ville være en ufornuftig person; selvom det at ræsonnere i syllogismer i sig selv er en mere fornuftsmæssig aktivitet end de handlinger, der kræves for at opnå disse ting. Det er fornuftsbetonet ikke at anstille betragtninger, eller begrænse sig til at anstille betragtninger, i de forkerte situationer; og jo mere fornuftsbetonet, et menneske er, jo bedre ved han dette.

Disse bemærkninger har ikke til hensigt at være et bidrag til kritikken af *Stolthed og Fordom*. De kom

ind i mit hovede, da jeg hørte, at Church of England var blevet rådet til at give kvinder adgang til præsteembedet. Jeg er faktisk bekendt med, at det et meget usandsynligt, at et sådant forslag vil blive overvejet seriøst af myndighederne. At tage et sådant revolutionerende skridt på nuværende tidspunkt, at afskære os selv fra vor kristne fortid og at uddybe adskillelsen mellem os og andre Kirker ved at indføre en præstinde-orden i vor midte, ville være en nærmest uansvarlig grad af uforskammethed. Og Church of England selv ville blive revet i stumper af dette indgreb. Min bekymring for forslaget er mere teoretisk. Spørgsmålet involverer noget, der er dybere end en revolution i kirkens orden.

Jeg har al respekt for dem, som ønsker, at kvinder skal være præstinder. Jeg tror, der er oprigtige, fromme og fornuftige mennesker. Faktisk er de på en måde for fornuftige. Det er her, min uenighed med dem minder om Bingley's uenighed med søsteren. Jeg fristes til at sige, at den foreslåede ordning ville gøre os mere fornuftsbetonede, men »ikke tilnærmelsesvis så meget af en Kirke«.

For ved første blik er hele det fornuftsbetonede (ud fra Caroline

Bingley's synspunkt) på fomyemes side. Vi mangler præster. Vi har opdaget i det ene erhverv efter det andet, at kvinder ganske godt kan gøre alle slags ting, som engang antoges at være alene indenfor mandens formåen. Der er ingen af dem, som ikke kan lide forslaget, der hævder, at kvinder er mindre due-lige end mænd hvad angår fromhed, nidkærhed, lærthed og hvad der ellers forekommer nødvendigt til den præstelige tjeneste. Hvad da, bortset fra fordom avlet af traditionen, forhindrer os i at trække på de store reserver, som kunne strømme ind i præstestanden, hvis kvinder blev, som i mange andre erhverv, sat på lige fod med mænd? Og imod dette overstrømmende væld af sund fornuft, kan modstanderne (mange af dem kvinder) først kun frembringe en uudtalt afsmag, en følelse af ubehag, som de selv har svært ved at gøre rede for.

At denne reaktion ikke fremkommer af nogen foragt for kvinder, mener jeg ses klart af historien. I Middelalderen førte folks ærbødighed for en Kvinde så vidt, at man kunne fremføre den anklage, at den Hellige Jomfru i deres øjne næsten blev »en fjerde person i Tre-enigheden«. Men så vidt jeg ved, blev der aldrig i disse tider tildelt

¹ C.S. Lewis: *God in the Dock - Essays on Theology, Priestesses in the Church?* Ed. Walter Hooper, Fount Paperbacks, Collins 1971. © The Trustees of the Estate of C.S. Lewis.

hende noget, som blot svagt kunne ligne en præstelig tjeneste. Al frelse afhænger af beslutningen, som hun tog med ordene *Ecce ancilla* (»Se, jeg er Herrens tjenerinde«, Luk. 1,38); hun forenes i ni måneders uudgrundelig tæt samvær med det evige Ord; hun står ved korsets fod (Joh. 19,25). Men hun er ikke til stede ved den sidste nadver (Matt. 26,26, Mark. 14,22, Luk. 22,19) og ved Åndens nedstigen til Pinse (ApG. 2,1 ff). Dette er Skriftens vidnesbyrd. Man kan heller ikke verfe det af ved at sige, at lokale og samtidige forhold dømte kvinder til tavshed og privatlivet. Der var kvindelige prædikanter. En mand havde fire døtre, som alle »profeterede«, dvs. prædikede (ApG 21,9). Der var profetinder selv i den gammeltestamentlige tid. Profetinder, ikke præstinder.

Nu er den sunde fornufts reformator [= den, der vil indføre præstinder] tilbøjelig til at spørge: hvis kvinder kan prædike, hvorfor kan de så ikke gøre resten af præstens arbejde? Dette spørgsmål øger mit ubehag. Vi begynder at føle, at hvad der egentlig adskiller os fra vor modpart, er en forskel i opfattelsen af den betydning, som de og vi lægger i ordet »præst«. Jo mere de taler (og taler sandt) om kvinders

kompetence i administration, deres takt og sympati som rådgivere, deres naturlige talent som »besøgende«, jo mere føler vi, at den vigtigste ting er glemt. For os er præsten først og fremmest en repræsentant, som repræsenterer os for Gud og Gud for os. Vore egne øjne lærer os det i kirken.

Nogle gange vender præsten ryggen til os og har ansigtet mod øst—han taler til Gud på vore vegne; andre gange vender han sig mod os og taler til os på Guds vegne. Vi har ikke noget imod, at en kvinde gør det første; hele vanskeligheden ligger i det andet. Men hvorfor det? Hvorfor skulle en kvinde i denne betydning ikke kunne repræsentere Gud? Helt sikkert ikke fordi hun nødvendigvis, eller oven i købet muligvis, er mindre hellig, mindre næstekærlig eller er dummere end en mand. I denne betydning kan hun være lige så »Gud-lig« som en mand - og en given kvinde meget mere end en given mand. Den betydning, at hun ikke kan repræsentere Gud, vil måske blive klarere, hvis vi ser på tingene fra den anden side.

Antag, at reformatoren holder op med at sige, at en god kvinde kan være Gud lig, og begynder at sige, at Gud er ligesom en god kvinde.

Antag, at han lige så godt kunne bede til »Vor Moder i Himmelen«, som til »Vor Fader«. Antag, at han antyder, at Inkarnationen lige så godt kunne have antaget kvindelig som mandlig form, og at den anden person i Treenigheden lige så godt kunne kaldes Datteren som Sønnen. Antag sluttelig, at det mystiske bryllup var vendt om, så Kirken var Brudgommen og Kristus Bruden. Det forekommer mig, at alt dette er indblandet i påstanden om, at en kvinde kan repræsentere Gud, som en præst gør det.

Nu er det utvivlsomt sådan, at hvis alle disse antagelser blev omsat til virkelighed, ville vi begive os ud i en anden religion. Gudinder er selvfølgelig blevet tilbudt: mange religioner har haft præstinder. Men disse religioner er helt anderledes i karakter end kristendommen. Når den sunde fornuft ser bort fra ubehaget, eller ligefrem rædslen, som opstår i de fleste kristne ved ideen om, at hele det teologiske sprog drejes over i det kvindelige køn, vil den spørge: »Hvorfor ikke? Eftersom Gud jo ikke er et biologisk væsen og ikke har noget køn, hvad betyder det så, om vi siger *Han* eller *Hun*, *Fader* eller *Moder*, *Søn* eller *Datter*?«

Men kristne mener, at Gud selv har lært os, hvordan vi skal tale om ham. At sige, at det ikke betyder noget, er det samme som at sige, at alle de mandlige billedsymboler ikke er inspirerede, og blot er menneskelige i deres oprindelse, eller nok inspireret, men helt vilkårlige og uvæsentlige. Og dette er helt sikkert uantageligt, eller, om det kan antages, er det et argument ikke til fordel for kristne præstinder, men mod kristendommen. Det er også helt sikkert baseret på et noget overfladisk syn på billedsymbolik. Ser vi bort fra religionen, ved vi fra den poetiske erfaring, at billede og opfattelse klæber tættere ved hinanden, end den sunde fornuft her er klar til at indrømme; at et barn, som har lært at bede til en Moder i Himmelen, vil have et religiøst liv, som er radikalt anderledes end et kristent barns. Og eftersom billede og opfattelse er en organisk enhed, er det ligesådan for en kristen, når det gælder menneskets krop og sjæl.

Fornyerne antyder virkelig, at køn er noget overfladisk, som ikke er relevant for det åndelige liv. At sige, at mænd og kvinder er lige berettigede til et vist erhverv, er det samme som at sige, at for dette erhvervs formål er deres køn ikke re-

levant. I den sammenhæng behandler vi dem begge som intetkønsvæsener. Efterhånden som Staten bliver mere og mere som en bikube eller myretue, har den behov for et stigende antal arbejdere, som kan behandles som intetkønsvæsener. Dette kan være uundgåeligt i vort verdslige liv. Men i vort kristne liv må vi vende tilbage til realiteterne. Der er vi ikke ensartede enheder, men forskellige lemmer, der supplerer hinanden i det mystiske legeme. Lady Nunburnholme har udtalt, at det er et kristent princip, at mænd og kvinder er lige (*A Petition to the Lambeth Conference*, 1948). Jeg husker ikke, hvilken tekst i Skriften, hos Kirkefædrene, Hooker eller i Book af Common Prayer [Ritual- og Alterbogen], der hævder det; men det er ikke mit anliggende her. Sagen er, at medmindre ordet »lige« betyder "ombyttelig", betyder ligheden ikke noget for kvinder som præster. Og den slags lighed, som indebærer, at de, som er lige, er ombyttelige (ligesom spillemønter eller identiske maskiner), er blandt mennesker en legal fiktion [dvs. noget opdigtet, som man tillader], men i kirken vender vi os fra fiktionerne. Et af de formål, som kønnene var skabt til, var at symbolisere for os de usete ting hos Gud.

En af funktionerne ved det kristne ægteskab er at udtrykke naturen af den enhed, der er mellem Kristus og Kirken. Vi har ingen autoritet til at tage de levende og livsskabende figurer, som Gud har malet på lærredet af vor natur og bytte om på dem, som om de bare var geometriske figurer.

Dette er, hvad sund fornuft kalder »mystisk«. Med god ret. Kirken gør krav på at bære en åbenbaring i sig. Hvis dette krav er falsk, da vil vi ikke ønske at få præstinder, men at afskaffe præster. Hvis det er sandt, må vi forvente at finde et element i kirken, som ikke-troende ville kalde fornuftstridigt, og som troende ville sige var over det fornuftsmæssige. Der burde være noget i det, som ikke kan gennemskues af vor fornuft, selvom det ikke står som en modsætning til den ligesom kendsgerningerne om kønnene og følelserne på det naturlige plan er uigennemskuelige. Og dette er det virkelige anliggende. Church of England kan kun forblive at være kirke, hvis den indeholder dette uigennemskuelige element. Hvis vi afskaffer det, kan vi kun fastholde det, som kan retfærdiggøres af klogskabens og bekvemmelighedens standarder ved den oplyste sunde fornufts domstol, og da ud-

skifter vi åbenbaringen med det gamle genfærd naturreligion.

Når man er en mand, er det pinefuldt at skulle antage sig det privilegium, eller den byrde, som kristendommen lægger på mit eget køn. Jeg er overvældende klar over, hvor utilstrækkelige de fleste af os er, når vi som aktuelle og historiske enkeltpersoner skal udfylde de pladser, som er beredt for os. Men det er en gammel talemåde i hæren, at man hilser uniformen og ikke bæreren. Kun den, der bærer den mandlige uniform kan (midlertidigt, til *Parousia* Herrens fremtidige tilbagekomst i herlighed) repræsentere Herren overfor Kirken: for vi er alle, samlet og som enkeltpersoner, kvindelige for Ham. Vi mænd kan tit være dårlige præster. Det er fordi, vi alle er utilstrækkeligt mandlige. Det kan ikke kureres ved, at vi indkalder dem, som slet ikke er mandlige. En given mand kan være en meget dårlig ægtemand; man kan dog ikke ordne sagerne ved at prøve at vende op og ned på rollerne. Han kan være en dårlig mandlig dansepartner. Det kan kureres ved, at mændene mere ivrigt går til danseundervisning; men ikke ved, at danse lokalet fremover ignorerer kønsforskelle og behandler alle dansere som intetkønsvæsener.

Dette ville naturligvis være virkelig fornuftigt, civiliseret og oplyst, men, endnu engang, »det ville ikke tilnærmelsesvis være så meget af et bal.«

Og denne parallel mellem Kirken og ballet er ikke så fantasifuld, som nogle kunne tro. Kirken burde være mere som et bal end en fabrik eller et politisk parti. Eller, for at sige det mere direkte, de sidste er i periferien og Kirken i centrum, mens ballet kommer ind imellem. Fabrikken og det politiske parti er kunstige skabninger - »et åndedrag kan forme dem, som et åndedrag har skabt dem.« I dem har vi ikke at gøre med mennesker i deres faktiske helhed, men som »hænder« eller vælgere. Jeg bruger naturligvis ikke ordet »kunstig« i nogen nedsættende betydning. Sådanne kunstgreb er nødvendige, men fordi de er vore kunstgreb, er vi fri til at flytte rundt med, kassere, og eksperimentere med dem som det behager os. Men ballet et til for at stilisere noget, som er naturligt, og som omfatter mennesker i deres helhed nemlig at kurtisere. Vi kan ikke flytte rundt med eller pille ved ret meget. Med Kirken er vi længere inde; for der har vi med mandlige og kvindelige at gøre, ikke kun som naturlige kendsgerninger, men som de levende og frygtindgydende

skygger af realiteter, som er aldeles udenfor vores kontrol og stort set udenfor vores direkte kendskab. Eller rettere: vi har ikke med dem at

gøre, men (som vi snart finder ud af, hvis vi blander os) de har med os at gøre. □

Vinstokken

AF FREDE MØLLER

GÅR TUREN SYDPÅ, kan man ikke undgå at se det. De store vinmarker med de små grønne vinstokke, som står i snorlige rækker op over bakkerne, og som bugner af vindruer, når høsttiden kommer. Et herligt syn! Endnu lifligere er det at sætte sig med et glas kølig hvidvin eller nyde et glas rødvin til en god middag på en hyggelig restaurant! For der er noget helt særligt ved vinen. Noget, som adskiller den fra al anden drik. Når den gamle salmedigter giver sig til at prise Gud for alle hans gode gaver, nævner han derfor også vinen, „der giver mennesker glæde“ (Sl 104,15). Da Melkisedek kommer for at velsigne Abram, medbringer han brød og vin, fortælles det (1 Mos 14,18).

En gave, der kan misbruges

Jo, vinen er en af Guds gode gaver! Givet os mennesker til glæde – ikke

til misbrug. Derfor møder vi også advarsler imod vinen.

Den første får vi i beretningen om Noa. Da han strander med sin ark på Ararats bjerg, går han snart efter i gang med at plante en vingård. „Agerdyrkeren Noa var den første, der plantede en vingård“, hedder det i 1 Mos 8,20, og det var der jo ikke noget galt i. Men Noa var åbenbart ikke helt var helt klar over vinens magt! Den smagte jo godt, så han kom til at drikke for meget. Det skabte skandale og forbandelse. Derfor advarer Bibelen imod vinen. „Vær ikke blandt dem, der fylder sig med vin og frådser i kød“, hedder det i Ordspr 23,20, og det uddybes lidt senere: „Hvem har triste øjne? Det har de, der sidder sent oppe over vinen“ Jo, vinen kan bide som en slange, spy gift som en hugorm, hedder det. Også apostlen Paulus advarer og siger: „Drik jer ikke berusede i vin, det fører til ud-

skejelser...“ (Ef 5,18). Det har fået kristne til helt at tage afstand fra vin og alkohol, men det giver så en række helt andre problemer, som vi nu skal se.

Vingården - Guds folk

Sagen er jo, at vingården bruges som et billede på Guds udvalgte folk! „Du rykked en vinstok op i Egypten og plantede den, hvor du drev folkeslag bort“, hedder det i Sl 80,9. „Hærskarers Herres vingård er Israels hus“, hedder det i sangen om vingården (Es 5,7). Derfor var det på ingen måde tilfældigt, at der var vin i bægeret ved påskefesten. Vinen er symbolet på glæden fra Gud.

Da Jesus begynder sit virke på denne jord, knytter han derfor til ved ordene om vingården. „Jeg er det sande vintræ, og min fader er vingårdsmænd“, siger han (Joh 15,1). Ikke én var i tvivl om, hvad han sigtede til! De kendte jo profetens triste ord om Herren, der plantede en vingård, men fik vilddruer i stedet for vindruer. De vidste, at den gamle sang handlede om Israel. Nu siger Jesus: Det er *mig*, det nu drejer sig om! Nu er det *mig*, der er vintræet. Det eneste rigtige vintræ! Det vintræ, Gud selv har plantet, fordi han vil, at det skal lykkes. „Jeg

er vintræet, I er grenene“, siger han til sine disciple. „Bliv i mig, og jeg bliver i jer. – Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre.“ (Joh 15,4 og 5).

Den nye vin

Derfor er det bestemt ikke noget tilfælde, at Jesus begynder sit virke på denne jord med at forvandle vand til vin (Joh 2,1-11). Mange har i tidens løb haft store problemer med den beretning. En mand gav udtryk for, at den tekst burde udelades af kirkeåret. „Det er jo ikke sikkert, de drak vinen“, var der en præst, som fik sagt fra prædikestolen. Men sagen er jo, at her er det Guds nye vintræ, som begynder at bære frugt! Den *gode* vin! Farisæernes og de skriftkloges dårlige vin – den er nu ved at slippe op, og Gud være lovet for det. Nu kommer han, som sørger for den *nye* vin. Guds riges herlighed! Frelsen, som er beredt for alle. Den vin, som hverken kan eller må hældes på gamle lædersække. (Luk 5,37). Derfor hedder det, at Jesus „åbenbarede sin herlighed“. Her viser Gud sit sande ansigt. Nu griber Gud ind for at rette op på det ødelagte. Han bringer den nye verden, hvor sorg og død er udelukket.

Vinen i Ny Testamente

Igen og igen vender Jesus derfor tilbage til dette med vinen og vingården.

Ikke alene taler han om sig selv som vintræet og den unge vin, som skal hældes på nye lædersække (Luk 5,38). Han fortæller også lignelsen om arbejderne i vingården (Matt 20,1-16). Igen er det klart: Vingården er Guds arbejdsplads. Her skal vi være med! Det skriver Christian Richardt så dejligt om i sangen „I Herrens vingårds-svende” (Hj. 547).

Efter sit indtog i Jerusalem Palmesøndag fortsætter Jesus med at fortælle lignelsen om de to sønner, som får besked på at gå hen i faderens vingård. Så kommer lignelsen om vingårdsejeren, som forpagter sin vingård bort til nogle vinbønder, der imidlertid ikke er til sinds at give ham den høst, han har ret til! Igen er det jo tydeligt, at der går en linje tilbage til profeten Esajas' tale om den dårlige vingård!

Endelig får vi så selve indstiftelsen af nadveren, hvor Jesus sætter sig til bords med sine disciple. Igen er der vin i bægeret. Glædens drik, Guds riges drik, som peger på det, Jesus er kommet for at bringe, og som han nu nyder for sidste gang – han, som blev kaldt „frådser og

dranker, ven med toldere og syndere” (Luk 7,34).

En ny verden

Men dermed er det ikke slut!

Nej, for Jesus forudsiger, at der skal komme en *ny* verden!

„Fra nu af skal jeg ikke drikke af vintræets frugt, før den dag jeg drikker den som ny vin sammen med jer i min faders rige”, siger han til sine disciple, da han rækker dem påskefestens vinbæger (Matt 26,29). Igen er det på sin plads at hente Esajas frem. Jo, for det var jo det, profeten Esajas forudså, da han i sin tid sagde disse ord: „På dette bjerg skal Hærskarers Herre holde festmåltid for alle folkene, et festmåltid med fede retter og lagret vin, med marvfede retter og ædel, lagret vin. Så opsluges på dette bjerg sløret, det slør, der ligger over alle folkene, det dække, der er bredt over alle folkeslag; døden opsluges for evigt. Gud Herren tørrer tårerne af hvert ansigt, han fjerner spotten mod sit folk fra hele jorden, for Herren har talt. På den dag skal man sige: Han er vor Gud, vi satte vort håb til ham, og han frelste os...” (Es 25,6-9a).

Ved I nu, hvorfor...?

„Ved I nu, hvorfor det kimer?” spørger Grundtvig i en af sine salmer. Vi må spørge: Ved I nu, hvorfor vi bruger vin, når vi holder altergang?

Fordi Herren gjorde det, da han fejrede nadver med sine disciple.

Fordi vinen er en ganske særlig drik, som peger på den glæde, som Gud så inderligt gerne vil give sit folk.

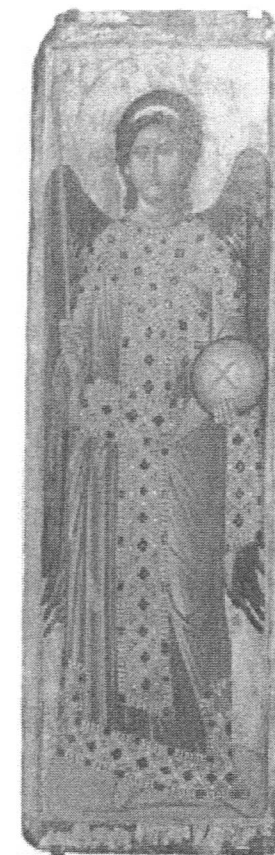
Fordi vinen peger fremad mod den dag, hvor vi skal sidde til bords i hans rige, og hvor han selv dækker op „med marvfede retter og ædel, lagret vin.”!

Når du derfor går til alters og mærker vinens karakteristiske smag i munden, så ved du, hvad du får: Jesu eget blod!

Så kan du synge med Kingo:

Her rækker han mig under brød
sit legem, som led korsets død,
og under vin sit rosenblod,
den dyre nådes purpurflod.

Jeg tror og ved, hvad her jeg får,
enddog min sans det overgår:
Jeg får min Jesus slet og ret,
og af ham selv jeg bliver mæt.

Gabriel

»Den gode historie« og sandheden?

- en kommentar

AF POUL ULSDAL

Kristeligt Dagblads juleartikel forrige år blev skrevet af den nyudnævnte domprovst i Helsingør Stift, Steffen Ravn Jørgensen. Den blev årsag til denne kommentar, som bladet returnerede. Da den desværre er lige aktuell i forbindelse med den forestående jul, bringes den her.

I flere uger har jeg forgæves ventet på, at nogen skulle komme med indsigelse mod Steffen Ravn Jørgensens artikel her i bladet juleaften. Jeg vil derfor selv kun tage ét eneste punkt op: dens totale overgivelse til den sidste mode-theologi, at tale så begejstret om Bibelens mange »gode historier«, at menighederne kan narres derved! I dette tilfælde virker det næsten grotesk, at evangelisten Lukas skal gøres til en »en utrolig glad historiefortæller«, der med de få vers fra 1-14 i sit 2. kapitel vil sige: »Nu skal I høre, jeg har en god historie« – og så »fortæller han af karsken bælg«. Jamen det er jo en tale helt uden for virkeligheden, for denne lille beretning er jo nærmest skrevet i telegramstil!

Kun indledningen om det historiske tidspunkt fylder i sagens natur en del, da man jo ikke havde kalendere at slå op i dengang. Som »historie« er den helt umulig, det tager ikke 2 minutter at læse den op! Når deltagerne i et møde i en præstegård eller et andet sted, »skal have en historie til sidst«, eller hvis der skal komme en »historie« i radioen af en eller anden forfatter, ville det være en umulig situation, hvis den kun varede så kort tid, selv om den blev læst »af karsken bælg«.

Var Lukas' beretning en »historie«, skulle der jo have været noget om den store trængsel på vejene – og noget om den fattige Josef, der ifølge de traditionelle julebilleder kun havde et æsel til Maria og selv måtte slæbe al bagagen på sin ryg. Der måtte være en beskrivelse af de hårde kroværter, der barskt afviste dette par – og noget om den gode bondekone, der i sin stald hjalp den unge Maria under hendes strenge fødsel. Og der ville i »historien« selvfølgelig være digtet om de usle

hyrder i den kolde og mørke nat om det varme bål, som de skulle forlade, og skænderi imellem dem, hvem der skulle med til Betlehem, og hvem der skulle blive tilbage og passe dyrene.

Der er *intet* af den slags i Lukas' beretning, men det er den slags, det vimler med i de virkelige »gode historier« fra det andet og tredje århundrede – dem som Selma Lagerlöf lod sig inspirere af til sine »Kristus-legender«. I sit evangeliums første linjer beretter lægen, Lukas om, hvordan han som en ret historiker »nøje har gennemgået alt forfra« og sikkert rensat ud, – hvis den slags »historier« skulle have været i omløb allerede så tidligt. I Ny Testamente, den »canon«, som Gud ledede sin kirke til at godkende, er

»Den gode historie« og sandheden?

der ingen »gode historier« om julens begivenheder. Men kun nogle facts, der skete julenat – og det gør det hele netop så troværdigt!

Jule-artiklens forfatter taler om »eventyr« og »billedsprog«, men det, som alt drejer sig om også i dag, er slet ikke det, der står i den artikel, – men om det er sandt! Skal jeg gætte på, hvad grunden er til, at der stadig er så mange, der kommer i kirke juleaften, men ellers ikke, tror jeg, at det i hvert fald er et ønske, et håb om, at det er sandt! Hvad så meget i årets mange dage får dem til at tvivle på...

Gælder indledningsordene: »Det skete i de dage...« på latin »Factum est«, at det var Gud, alle tings og mit livs skaber, der blev menneske på jorden dengang – det er sagen! Hver eneste af julens salmer går ud fra, at »det skete«, og vi er mange, der ikke kan synge nok om dette vidunderlige budskab.

I 1974 blev det betroet mig at skrive den tilsvarende artikel til juleaften. Den blev senere i lidt udvidet form trykt andre steder og kom som pjece i flere oplag. Den havde overskriften »Den meningsfyldte jul« for den ville påvise, at julen kun kan blive meningsfyldt for mennesker, hvis »det skete«, hvis det er sandt. □

Tilbage til Vestkysten – minder fra Hemmet og Sdr. Vium

Anmeldelse af erindringskrift

AF HANS OLUF MADSEN

Så har pastor emeritus Poul Ulsdal - der for nylig er fyldt 90 år - gjort det igen med sin uhyre produktive pen! Det drejer sig denne gang om et fint lille erindringskrift med ovennævnte titel, udgivet på eget forlag i foråret 2003.

Bogen, der er på 77 sider, kan købes ved henvendelse til forfatteren, Kirkegade 88, 6700 Esbjerg, tlf. 75 13 81 05, og koster 80 kr. plus forsendelse.

Sidste år udkom på Re-formatio's Forlag en bog om pastor Børge Barsøe. På bagsiden af bogens omslag kaldes Barsøe - med rette - for høj-kirkelighedens "grand old man". Men med bestemt lige så god ret kan man kalde pastor Poul Ulsdal for en af dansk højkirkeligheds "grand old men"! Siden den høj-kirkelige bevægelse i Danmark trådte offentligt frem i slutningen af 1950'erne, bl.a. med bladet Re-formatio, har Poul Ulsdal været en af dens mest betydelige og markante skikkelser, som er kendt af både dette

blads læsere og af adskillige andre. Med et klart evangelisk-luthersk høj-kirkeligt standpunkt har han både i tale og skrift sat sit præg på dansk kirkeliv gennem mange årtier. Ualmindelig flittig med sin pen har Ulsdal været gennem alle årene - en lang række bøger og pjecer er det blevet til foruden i hundredvis af tidsskrifts- og dagbladsartikler.

Poul Ulsdal, der 1939-41 var hjælpepræst ved Helligåndskirken i København, 1941-64 sognepræst i Hejls syd for Kolding, 1964-66 residerende kapellan ved Vor Frelses Kirke i Vejle, 1966-81 sognepræst i Hemmet Sdr. Vium i Vestjylland og derefter en meget aktiv pensionist, bosiddende i Esbjerg, udsendte i 1994 sin store erindringsbog "I kirkekampens tegn". Her omhandler kapitel 7 de 15 år i Hemmet Sdr. Vium, efter Ulsdals eget udsagn en række virkeligt gode præsteår.

Det er netop denne tid, Ulsdals nye bog "Tilbage til Vestkysten"

omhandler, og den udgør således en uddybelse af og et supplement til det nævnte kapitel i den store erindringsbog "I kirkekampens tegn". I forordet til sin nye bog skriver Poul Ulsdal: "Med dette skrift vil jeg ikke blot fortælle om de 15 år fra 1966-81, jeg var præst i Hemmet og Sdr. Vium. Men jeg vil også i taknemmelighed mindes de sogne og den verden, som det blev min gode lod at være en del af - med min familie i den dejlige præstegård".

Bogens første 6 kapitler er - så vidt jeg kan se - skrevet direkte med henblik på udsendelsen af disse erindringer specielt fra de to vestjydske sogne og har overskrifterne: "Den nye egn", "To fattige hedesogne", "Indgangen", "Menighedslivet", "Gudstjenestelivet" og "Præstegårdslivet". Her skal der ikke gås i detaljer, men blot fremhæves, at Ulsdal - som vanligt - fortæller levende og meget engageret om disse år i Hemmet og Sdr. Vium. Sognene og deres befolkning skildres levende og med stor kærlighed, selvom alt naturligvis ikke var rosenrødt, hvad Ulsdal da heller ikke lægger skjul på. Der var - som for enhver præst - både glæder og skuffelser i tjenesten, men det er tydeligt, at glæderne langt opvejede skuffelserne, ikke mindst glæden

over gennem de mange år at fejre gudstjenesten i Hemmet og Sdr. Vium kirker. "At fejre gudstjeneste i de to smukke kirker var for mig disse års store glæde", skriver Poul Ulsdal. Også om livet i Hemmet Præstegård fortælles der levende i bogen, og Ulsdal fremhæver ikke mindst den betydning, som hans elskede hustru Doris havde her.

Efter disse 6 kapitler, som man vel må betegne som bogens hoveddel, følger nogle kapitler i form af artikler, der tidligere er publiceret i enten lokale dagblade, Kristeligt Dagblad, Hemmet-Sdr. Vium sognes kirkeblad eller Re-formatio. Disse kapitler har overskrifterne "En kamp mod bagtalelse" (et godt og klart svar på forfatteren Egon Clausens meget negative reaktion på sit missionske barndomshjem i Hemmet og på Indre Mission i det hele taget), "To landsbykirker fortæller" (glimrende beskrivelser af Hemmet og Sdr. Vium kirker) og "To nadverprædikener" (som de to kirkers altertavler holder). I bogens slutning gengives en prædiken af Poul Ulsdal ved Sdr. Vium kirkes genindvielse efter endt restaurering den 13. december 1981. Endvidere finder man en oversigt over præsterne i Hemmet-Sdr. Vium siden reformationen, samt en kort

litteraturhenvielse. Endelig skal nævnes, at bogen også rummer nogle gode fotos fra årene i de to sogne, de fleste i farver.

Det kan i høj grad anbefales, at man køber denne dejlige lille erindringsbog både til sig selv og f.eks. som julegave til andre. □

Fornyelse i bønslivet

Der er kommet en ny liturgisk andagtsbog i handelen

AF POUL ULSDAL

Dr. theol. Gerhard Hansen

Liturgisk Andagtsbog

Bogforlaget Kirger, Vestergade 2N, Strib, 5500 Middelfart
224 sider - 278 kr.

Til dette formål kan jeg varmt anbefale den nyligt udkomne »Liturgisk Andagtsbog« med undertitlen »Kristen meditation, bibellæsning og salmesang«. Bogen er tilegnet Margit Deckert, der måske kan kaldes en af dansk højkirkeligheds pionerer, hvis liv netop var præget af den liturgiske bøn. Forfatteren er pastor, dr. theol. Gerhard Hansen og hans kone Kirstin, Margits datter. I forordet står der, at bogen er inspireret af ophold på det tyske evangelisk-lutherske kloster Kirchberg.

Bogen er smukt indbundet og trykt og har et meget fint indhold. Den første del består af tekster til alle årets søn- og helligdage, ugens

salme fra salmebogen, ugens bøn og ugens Davidssalme samt bibellæseplan for den kommende uge. Den anden halvdel består af tre bønneafsnit til alle ugens dage, morgen, middag og aften. Til hver lejlighed er der to bønner, forslag til salmer, en Davidssalme og en vekselsang. I de trykte Davidssalmer er der nyttig angivelse til brug, hvis man beder højt med en anden eller »korvis«. – dog ikke med melodier. Både den sproglige formulering og indholdet i mange bønner er fin og lodig.

Min væsentligste kritik af dette store arbejde er, at der ikke til indledning meget tydeligt er angivet, at

bogen kan benyttes efter behag, tid og lejlighed. Man kan nemlig blive forskrækket af det store indhold – og måske blive ængstelig, når man ikke kan »magte« så meget. Det er noget, jeg undertiden selv har kunnet føle i forbindelse med kendte

danske Tidebøger, at jeg ikke »beder nok«, altså er from nok. Hvis man bruger denne bog ikke som en »lov«, men som inspiration og vejledning, kan den sikkert blive til glæde. □

Kirkelig Familielejr 2003

AF KNUD CHRISTENSEN

Fra den 11. til den 18. juli var vi egen en lille flok mennesker, der mødtes på Sundeved-Centret til Kirkelig Familielejr. Når vi mødtes om lejrens to borde, alterbordet i kirken og spisebordet i dagligstuen, var vi mindst 20 og højst 40. Der var altså i 2003 lidt færre deltagere end de forudgående år. Men vi havde det godt med hinanden. Der var fred og ro ved tjenesterne i kirken og vi nød fællesskabet i dagligstuen, når vi mødtes for at spise sammen, for at lytte til foredrag sammen og når vi hyggede os med sangbogen om aftenen.

Regnskabet for Familielejren 2003 ser således ud:

Indtægter i 2003: kr. 20.856,00

Udgifter i alt kr. kr. 17.469,75

Overskud fra lejren i 2002: kr. 2.643,25

Der er således kr. 5.029,50 i overskud fra de afholdte familielejre.

Da disse tal vel ikke helt klart giver udtryk for, hvad det kostede den enkelte at deltage, kan jeg fortælle, at jeg betalte kr. 1.120,00 for en god uge sammen med mennesker, jeg holder af.

KIRKELIG FAMILIELEJR 2004

Fra lørdag den 10. til lørdag den 17. juli på Sundeved-Centret,
Stenderup Kirkebakke 4, Nybøl, 6400 Sønderborg. Tlf. 74 46 83 86.

Udkast til program

Programpunkter i parentes er ikke en del af lejrens officielle program.

Lørdag den 10. juli:

(12,00 Læst messe, derefter let frokost for dem, der allerede måtte være ankommet før middag.)
Ankomst i løbet af dagen.

17,20 Procession og vesper.
18,30 Aftensmad og velkomstaf-ten.

Dagligt program:

08,00 Morgensang (laudes) i kir-ken, derefter hejses flaget .
08,30 Morgenmad.
10,00 Bibeltide el. foredrag.
Der arrangeres pasning for de mindre børn.
12,00 Frokost.

Et par af eftermiddagene vil der være et fælles arrangement, f.eks. en udflugt. De øvrige eftermiddage

fri til samvær, leg, badning, udflug-ter for de enkelte familier o.lign.

17,20 Procession og aftensang
(vesper) i kirken.

18,15 Middag.

20,15 Flaget tages ned,
derefter aftenprogram:
lejrball, oplæsning, fælles-
sang, kaffe ...

22,00 Aftenbøn (completorium)
i kirken.

Efter completorium er der lejlighed til frit samvær i spisestuen og dag-
ligstuen.

Søndag den 11. juli:

08,00 Morgensang og morgenmad
som sædvanligt.
09,45 Fælles skriftemål.
10,00 Højmesse
12,00 Festlig søndagsmiddag
- også for gæster.

Mandag den 12. juli:

(7,15 Læst messe.)

Onsdag den 14. juli:

(07,15 Laudes, derefter hejses fla-
get.)
07,45 Morgenmad - og opvask.
08,45 Højmesse
Fælles udflugt.
18,00 Vesper - uden procession.
Derefter middag og aftenprogram
som sædvanligt.

Lørdag den 17. juli:

(07,15 Laudes, derefter hejses fla-
get.)
07,45 Morgenmad - og opvask.
08,45 Højmesse, prædikant:
Umiddelbart derefter op-
brud.

Priser:

Hele centeret lejes for 12.600 kr.
Dette beløb deles mellem de til-
meldte voksne og børn over konfir-
mationsalderen, dog således, at de
sidstnævnte betaler halv pris, og så-
ledes, at deltagelse i hele lejren bli-
ver forholdsmæssigt lidt billigere
end deltagelse i blot en del af lejren;
prisen pr. voksen plejer at blive
omkring 600 kr. for hele lejren.

Spisning:

Alle spiser i fællesskab. Prisen for
fuld kost kan først meddeles ved

lejrens slutning; som udgangspunkt
satses på 250 kr. pr. person, mindre
børn 100 kr.

Køkkenet ledes af Knud Christen-
sen. Er der nogen, der vil melde sig
frivilligt til at være Knuds faste
medhjælper i køkkenet? Så ring til
Knud: tlf. 33 22 71 07.

Tilmelding:

Ved tilmelding bedes man oplyse,
om man har mulighed for at med-
bringe telt og/eller campingvogn.

Tilmelding senest den 20. juni til Pe-
ter Østerby-Jørgensen (se nedenfor).

Lejren ledes af familien Østerby-
Jørgensen, Galtrup, 7950 Erslev
Mors, tlf. 97 74 10 76 - i samvirke
med familien Sloth fra Bevtøft og
alle deltagere.

Kirketjenesterne ledes af Peter
Østerby-Jørgensen med bistand af
Erik Sloth.

Foreløbige tilkendegivelser om,
hvorvidt man har til hensigt at del-
tage i lejren og således være med til
at bære hele arrangementet, modta-
ges med tak snarest muligt.

Reserveret Post Danmark

RE-FORMATIO udgives af Fællesskabet
KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør og kasserer:

Pastor Steen Sunesen, Kalmargade 37 st. th.,
DK-8200 Århus N. Tlf.: 86 10 83 48. E-post:
steen.sunesen@stofanet.dk.

Redaktionsudvalg:

Pastor em. Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 6700
Esbjerg. Sognepræst P. Østerby-Jørgensen,
Galtrup præstegård, 7950 Erslev.

Ekspedition:

Bladet koster 150 kr. årligt i abonnement,
studerende og pensionister dog kun 125 kr.
Kontakt redaktøren for tilmelding.

Gaver modtages med tak på giro 208-8142

RE-FORMATIO's FORLAG:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE'S
forlag, Johs. P. Sørensens Vej 30, Tebstrup,
8660 Skanderborg. Tlf.: 86 53 80 08.

Bestyrelsen for

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Pastor em. Olav Fog, Johs. P. Sørensens Vej
30, 8660 Skanderborg. Tlf. 86 53 80 08.

Stud. theol. René Møller Yde, Dr. Holsts Vej
46, st. 235, 8230 Åbyhøj.

Kommunaldir. Stig Sørensen, Grønstræde 10,
Frøslev, 4660 Store Heddinge

Fuldmægtig Chr. Ankerstjerne Rønneberg,
Sdr. Fasanvej 20, 2000 Frederiksberg.

Pastor em. Knud Christensen, Reventlows-
gade 28 4.th, 1671 Kbh. V.

Medlemmer betaler 250 kr. årligt til fælles-
skabet, ægtepar 325 kr., studerende og pen-
sionister 175 kr., pensionistægtepar 250 kr.

INDHOLD - NR. 5 - DECEMBER 2003 - 45. ÅRGANG

<i>Thinggaard, Kim:</i> Præstinder i Kirken?	98
<i>Møller, Fredel:</i> Vinstokken	104
<i>Ulsdal, Poul:</i> »Den gode historie« og sandheden?	108
<i>Madsen, Hans Oluf:</i> Tilbage til Vestkysten	110
<i>Ulsdal, Poul:</i> Fornyelse i bønslivet	112
<i>Christensen, Knud:</i> Kirkelig Familielejr 2003	113
<i>Til Kalenderen:</i> Kirkelig Familielejr 2004	114